

OBČANSKÁ VÝCHOVA

charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět Občanská výchova se vyučuje jako samostatný předmět
v 6. – 9. ročníku - 1 hodinu týdně

Vzdělávání je zaměřeno na:

- vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb
- vytváření cesty k realistickému sebepoznání a poznávání osobností druhých lidí
- seznámení žáků se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem, rozvoj jejich orientace ve světě financí, přiblížení úkolů důležitých politických institucí a orgánů, včetně činností armády, ukázání možných způsobů zapojení jednotlivců do občanského života
- respektování a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití, přebírání zodpovědnosti za vlastní názory, chování a jednání
- rozvoj občanského a právního vědomí žáků
- rozvoj finanční gramotnosti
- osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech
- utváření pozitivních občanských postojů, rozvoj vědomí přináležitosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podpora přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, včetně kolektivní obrany

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k učení

Učitel:

- klade důraz na pozitivní motivaci žáků
- pomáhá vytvářet žákům pravidelný režim přípravy do školy a k opakování učiva
- předkládá potřebné podklady ke studiu z více zdrojů, ty vyhodnocuje a učí žáky vypracovat výpisky nebo výtah z učiva
- vyjadřuje se přesně, výstižně, používá přiměřené odborné výrazy a pojmy

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k řešení problémů

Učitel:

- předkládá modelové situace vycházející z reálného života, které vedou k samostatnému uvažování a řešení
- vede žáky ke schopnosti navrhnout různé varianty řešení zadaného úkolu a pro jedno řešení se rozhodnout
- upozorňuje žáky na možné chyby a důsledky, kterých by se mohl dopustit při řešení problémů

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence komunikativní

Učitel:

- zařazuje mluvní cvičení, kterými žák vyjádří svůj názor k získaným informacím z tisku nebo médií
- nabízí žákům pomoc při práci s odborným textem
- zařazuje diskusní kroužky a besedy
- pomáhá žákům se správnou komunikací se spolužáky, učiteli a ostatními lidmi
- nabízí žákům možnost využívat informační a komunikační prostředky pro řešení úkolů i pro komunikaci a spolupráci s ostatními

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence sociální a personální

Učitel:

- vnáší klidnou a přátelskou atmosféru do procesu výuky
- posiluje sebedůvěru žáka a jeho samostatný rozvoj
- zařazuje práci ve skupině, dohlíží na vytváření pravidel práce v týmu (organizace práce, rozdělení rolí, spolupráce, ohleduplnost) a jejich respektování samotnými žáky
- oceňuje práci žáků ve skupině i mimo ni

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence občanské

Učitel:

- respektuje věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti žáka
- seznamuje žáky s právy a povinnostmi dítěte, vede žáky k plnění povinností a učí žáky uplatňovat svá práva
- seznamuje žáky s principy demokracie v osobním životě a ve škole
- vede žáky k samostatnému rozhodování a přijímat důsledky svých rozhodnutí
- podporuje u žáků projevy pozitivních postojů k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění našich tradic
- napomáhá žákům rozhodovat se tak, aby svým chováním a jednáním neohrožovali sebe, ostatní lidi, životní prostředí a hodnoty vytvořené člověkem

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence pracovní

Učitel:

- vede žáky k ochraně estetičnosti, účelnosti, bezpečnosti a pořádků ve třídách, škole
- rozvíjí u žáka smysl pro povinnost vyžadováním přípravy na výuku
- kontroluje zadané úkoly žáků
- vyžaduje od žáků zodpovědný přístup k zadaným úkolům
- nabízí žákům projekty, ve kterých se budou také žáci učit zvládat pracovní činnosti (lepení, stříhání, skládání, montování)

Cílové zaměření, klíčové kompetence oboru

Vede žáky k:

- rozvíjení orientace v mnohotvárných sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života
- k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech – včetně mezinárodních a globálních
- k úctě vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost
Vyučovací předmět – Občanská výchova

Ročník: 8.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvědomuje si fyzické, fyziologické, psychické a sociální změny během vývoje lidského jedince, rozdíly mezi lidmi vnímá jako přirozené, uvědomuje si existenci různých vlivů a pravidel, které utváří lidskou osobnost - rozumí pojmu osobnost v různých rovinách, uvědomuje si vlastní jedinečnost, umí rozpoznat vlastní klady a záporny a pracovat s nimi - analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu - umí charakterizovat jednotlivá období lidského života, uvědomuje si důležitost výchovy a sebevýchovy, dokáže určit vlastní životní cíle a cestu a prostředky k jejich dosažení - uvědomuje si důležitost zdravého sebevědomí, uznává osobnost druhého - má přiměřený vztah ke svému tělu - rozumí pojům temperament a charakter, zná svoji dominantní příslušnost k jednomu z nich, ví, jak jej zvládnout prostředky sebevědomí a sebevýchovy - uvědomuje si propojenost mezi motivy a zájmy při uspokojování lidských potřeb, v této souvislosti vyznává morálně nezávadný žebříček hodnot - vidí nutnost rozvíjení svých vloh ve schopnosti vlastní aktivní činnosti, uznává je v rámci svého sebevědomí - orientuje se ve světě prostřednictvím smyslového vnímání - uvědomuje si, jak je poznávání a jednání člověka ovlivněno jeho city - uvědomuje si součinnost jednotlivých smyslů při poznávání světa - je seznámen s možností smyslových klamů, zná rizika omylů sociálního vnímání, omezuje je - preferuje pozitivní vnímání světa jako součást duševní hygieny - orientuje se v základních typech myšlení - je schopen je používat, v praxi se neomezuje pouze na jeden typ, je si vědom skutečnosti, že většina problémů má více správných (postupů) řešení - zná klady a záporny mluvené a psané řeči - chápe zákonitosti pozornosti a paměti, orientuje se v druzích paměti a zná svůj dominantní typ, zná prostředky posilující x degenerující paměť a soustředění - využívá znalosti problematiky k větší efektivitě učení a tvůrčí práce - podle druhu práce umí volit správné formy odpočinku, zná význam her i v dospělém věku - chápe učení jako přirozenou činnost vlastní člověku po celou délku jeho života, pěstuje si k němu pozitivní vztah 	<p>Osobnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - co je už za mnou – změny ve vývoji organismu – osobnosti člověka - charakteristika jednotlivých období vývoje člověka - pojmy Vývoj, Dědičnost, Vrozenost, Reflex, Instinkt - sebepoznávání, sebehodnocení, sebepojetí, seberealizace - moje Ego očima mýma, očima druhého, ideální a skutečné Ego - jedinečnost a identita člověka – rozvoj sebevědomí, hodnotová orientace, radost a optimismus v životě - typologie temperamentů a jejich určování - návod, jak pracovat s jejich pozitivy a negativy - introverze a extraverteze - labilita a stabilita; morálka a egoismus - třídění lidských potřeb, hierarchie jejich důležitosti, sestavování žebříčku hodnot a jeho flexibilita v závislosti na životním okamžiku člověka - pojmy Vloha, Schopnost, Inteligence, Talent, Genialita, Kreativita, Tvořivost Psychické procesy a stavy - vnímání jako základní etapa přijímání informací, smyslové a sociální vnímání - procvičení všímavosti a představivosti - dovednost pozitivního vnímání světa - schopnost správného sociálního hodnocení - řeč jako prostředek myšlení, řeč jako prostředek komunikace, řeč psaná a mluvená - analytické a syntetické myšlení, induktivní a deduktivní myšlení, komparace a analogie - paměť a její druhy - křivka zapomínání - pozornost a soustředění - souvislost s učením a prací, učební postupy, možnosti tréninku paměti, látky a postupy škodící paměti - různé funkce pravé a levé mozkové hemisféry, vědomé zapojování méně dominantní - pasivní a aktivní odpočinek - učení vědomé a bezděčné 	<p>OSV – osobnostní rozvoj, sebepoznávání a sebepojetí</p> <p>Etická výchova</p> <p>OSV – seberegulace a sebeorganizace</p> <p>OSV – poznávání lidí MV – interpretace vztahu mediálních sdělení a reality</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>- rozumí klíčovým pojmům, zná základní druhy citů</p> <p>- dokáže si uvědomit právě prožívané city, umí je pojmenovat, hledat jejich příčiny, zná jejich projevy, kontroluje je a negativní reguluje</p> <p>- uvědomuje si citlivost tématu, je ohleduplný k lidem citově uzavřenějším</p> <p>- chápe nutnost přiměřeného vyjadřování a prosazování v životě</p> <p>- zná nejvýhodnější řešení konfliktů, umí potlačit emoce a převést konflikt na problém</p> <p>- prosazuje asertivní způsob jednání, zná jeho nedostatky</p> <p>- umí rozpoznat stresory a zvládnout stresové situace</p> <p>- nahrazuje agresivní a pasivní chování chováním asertivním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva</p> <p>- dokáže popsat základní funkce a principy dělby práce v rodině a ve společnosti a jejich význam</p> <p>- uvědomuje si rozsáhlost a vzájemnou závislost řetězců uspokojujících lidské potřeby, chápe důležitost spolupráce a prohlubuje vlastní schopnost práce v kolektivu</p> <p>- orientuje se v síti obchodů a služeb, chápe význam slova výroba</p> <p>- umí zhodnotit praktiky prodávajících z hlediska ekonomiky i morálky</p> <p>- orientuje se v klíčových pojmech, zná úlohu peněz a uvědomuje si význam práce jako hlavního zdroje příjmů</p> <p>- charakterizuje subjekty představující na trhu nabídku a poptávku, je si vědom úzké souvislosti mezi firmou a domácností</p> <p>- dokáže zvažovat cenu výrobku i jeho kvalitu</p> <p>- umí vysvětlit rozdíl mezi normami právními a morálními a nutnost jejich dodržování pro fungování lidské společnosti</p> <p>- umí rozlišit právnícké a fyzické osoby, orientuje se v základech právního řádu</p> <p>- zná stupně způsobilosti k právním úkonům v závislosti na dosaženém věku</p> <p>- chápe důležitost ústavního zákona jako základního právního předpisu o uspořádání státu i společnosti</p> <p>- rozumí nutnosti rozdělení státní moci pro správný chod demokratické společnosti, chápe demokracii jako nejspravedlivější státní formu vzhledem k základním lidským právům, tato práva ctí</p> <p>- zná státní symboly, tyto chápe jako vyjádření svébytnosti, ideje a tradice státu</p> <p>- osvojuje si takové způsoby hodnocení zákonodárství a vlády, které povedou k zodpovědnému využívání aktivního i pasivního volebního práva</p> <p>- chápe význam a úkoly složek výkonné moci</p>	<p>- city, afekt, vášeň, nálada</p> <p>- tělesné city, citové reakce, nálady, citové vztahy, city společenského vědomí</p> <p>Sociální vztahy</p> <p>- agresivní, pasivní a asertivní jednání</p> <p>- vyjádření vlastního názoru a postoje</p> <p>- přijímání a udělování kritiky a pochvaly</p> <p>- stres, konflikt, kompromis</p> <p>- asertivní chování – přijatelný kompromis, konstruktivní kritika, přijetí pochvaly, požádání o laskavost, stížnost, řešení konfliktu</p> <p>- ochrana před manipulací – asertivní techniky</p> <p>- manipulace, vysvětlení a nácvik jednotlivých asertivních technik</p> <p>Hospodaření</p> <p>- lidské potřeby, dělba práce, výroba, služby, statky</p> <p>- vzácné a volné statky, specializace, efektivita, přirozená a společenská dělba práce</p> <p>- výrobní a nevýrobní odvětví, výrobní faktory – půda, práce, kapitál</p> <p>- trh, nabídka, poptávka, firmy, domácnosti</p> <p>- možnosti ovlivňování poptávky</p> <p>- tvorba ceny</p> <p>- trh zboží a trh práce</p> <p>Právní minimum</p> <p>- morálka a právo v obecné rovině</p> <p>- spravedlnost</p> <p>- systém práva v ČR</p> <p>- právní vztah, právní řád, právní odvětví</p> <p>- obsah a předmět právního vztahu</p> <p>- účastníci právních vztahů</p> <p>- způsobilost k právním úkonům</p> <p>- Ústavní zákon ČR</p> <p>- demokracie jako forma vlády, její znaky</p> <p>- dělení státní moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní</p> <p>- státní symboly</p> <p>- zákonodárná moc, volební systém, aktivní a pasivní volební právo</p> <p>- výkonná moc a její složky</p>	<p>OSV – mezilidské vztahy</p> <p>MKV – princip sociálního smíru a solidarity</p> <p>OSV – hodnoty, praktická etika</p> <p>EV – vztah člověka k životnímu prostředí</p> <p>Etická výchova</p> <p>Etická výchova</p> <p>VDO – občanská společnost, občanství, stát a státní občanství;</p> <p>MKV – kulturní odlišnosti a jejich nazírání v mezilidských vztazích</p> <p>EV – lidské aktivity a problémy životního prostředí</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v soustavě soudů ČR, zná rozdíl mezi občanskoprávním a trestním řízením, mezi právem hmotným a procesním - uvědomuje si neodlučitelnost základních lidských práv a svobod od povinností a zodpovědnosti člověka jako jednotky organizované lidské společnosti - respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí - chápe princip dělení politických názorů na pravicové a levicové, osvojuje si hodnoty vedoucí k zodpovědnému využívání volebního práva a objektivnímu posuzování možností politických stran, hodnotí upřímnost, zřítnost a morálku politických představitelů 	<ul style="list-style-type: none"> - moc soudní, občanské a trestní právo, soustava soudů - základní práva a svobody - úcta k lidské osobě – lidská práva, zdroje lidských práv, občanská zralost, svoboda, rovnost - politika, pravice a levice, pluralita - Evropská unie, její orgány 	<p>Etická výchova</p>